

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ ЧЕРНИЯ ПИТЪР

Превод от английски: Милена Попова, —

chitanka.info

Моят приятел никога не беше демонстрирал толкова добра умствена и физическа форма, колкото през 1895 година. Нарастващата слава водеше до огромна клиентела, но ще бъда недискретен, ако дори намекна за самоличността на именитите особи, които прекрачваха скромния ни праг на улица „Бейкър“. Холмс обаче, като всички велики творци, живееше заради самото изкуство и, с изключение на случая с херцог Холдърнес, рядко искаше голямо възнаграждение за неocenимите си услуги. Така бе погълнат от самата работа — или така своенравен, — че често отказваше помощта си на влиятелни и богати личности, когато задачата не му се нравеше, а в същото време посвещаваше седмици неимоверно усърдие на делата на някой скромен клиент, чийто случай притежаваше онези необикновени и драматични черти, които привличаха въображението му и поставяха на изпитание находчивостта му.

В паметната 1895 година вниманието му бе заето от любопитна и противоречива поредица случаи — от знаменитото му разследване на смъртта на кардинал Тоска, проведено по изричното желание на негово светейшество, до ареста на Уилсън — спечелилия си лоша слава дресьор на канарчета, с което броят на злодеите в Ийст енд бе намален с един. Почти веднага след тези два прочути случая се разигра трагедията в Удманс Лий — крайно неясната смърт на капитан Питър Кери. Затова смятам, че спомените за делата на господин Шерлок Холмс няма да са пълни, ако не включват разказа за тази необикновена афера.

Честите и продължителни отсъствия на приятеля ми от квартирата ни през първата седмица на юли ми подсказаха, че се е заел с някакъв случай. От отбиването на неколцина грубовати мъже, които търсеха капитан Базил, разбрах, че Холмс работи под някоя от безбройните си дегизировки, с които криеше забележителната си самоличност. Той разполагаше с най-малко пет скривалища в разни лондонски квартали, в които можеше да се преобрази. Не ми казваше нищо за делата си, но и аз не бях човек, който би настоявал за нечие доверие. Първият намек обаче, който ми даде за посоката на разследването си, бе необичаен. Беше излязъл рано сутринта, а аз тъкмо бях седнал да закувам, когато той влезе в стаята с нахлупена шапка и дълго копие с назъбено острие, което носеше под мишница като чадър.

— Боже Господи, Холмс — възкликнах. — Нали не си ходил из Лондон с това нещо?

— Отидох с файтон до касапина и обратно.

— До касапина ли?

— И се връщам страшно огладнял. Никой не може да оспори, драги ми Уотсън, ползата от физическите упражнения преди закуска. Но съм готов да се обзаложа, че за нищо на света няма да познаеш какви точно бяха упражненията ми.

— Дори няма и да опитвам.

Той се подсмиваше, докато си сипваше кафе.

— Ако можеше да надникнеш през задния вход на магазина на Алардис, щеше да видиш прасе, повесено на кука от тавана и един господин със запретнати ръкави, който бясно го мушка с това оръжие. Този разпален човек бях аз и със задоволство се уверих, че дори и да напрегна всички сили, не мога да промуша прасете с един-единствен удар. Искаш ли да опиташ и ти?

— За нищо на света. Но защо си правил това?

— Защото ми се струваше, че има някаква връзка със загадката в Удманс Лий. О, Хопкинс, снощи получих ватата телеграма, очаквах ви. Заповядайте, седнете при нас.

Посетителят ни беше много енергичен мъж, трийсетгодишен, облечен в семпъл костюм от туид, но с изправената стойка на човек, свикнал да носи униформа. Веднага го познах — Станли Хопкинс, младия полицейски инспектор, за чието бъдеще Холмс хранеше големи надежди, а младежът от своя страна изразяваше възхищението и уважението на ученика към научните методи на прочутия частен детектив. Хопкинс седна в креслото свъсил вежди и с израз на дълбоко униение.

— Не, сър, благодаря ви. Закусих, преди да дойда. Прекарах нощта в града, защото вчера се явих на доклад.

— И какво докладвахте?

— Провал, сър, пълен провал.

— Не сте постигнали никакъв напредък?

— Никакъв.

— Хубава работа! Трябва да разгледам по-отблизо нещата.

— Умолявам ви да го сторите, господин Холмс. Това е първата ми голяма възможност, а се намирам в задънена улица. За Бога, елате в

провинцията и ми помогнете.

— Е, по някаква случайност вече прочетох с известно внимание всички налични показания, включително доклада за разследването. Впрочем, какви са заключенията ви за кесията с тютюн, открита на местопрестъплението? Не води ли към някаква следа?

Хопкинс изглеждаше изненадан.

— Тази кесия е била на убития, сър. Вътре са изписани инициалите му. Освен това е от тюленова кожа. А той е стар морски вълк.

— Но не е имало лула.

— Не, не намерих лула. Той самият рядко е пушел. Но може да е държал малко тютюн за приятели.

— Несъмнено. Споменавам го само защото, ако аз се занимавах с това убийство, най-вероятно разследването ми щеше да тръгне именно от тук. Но моят приятел, доктор Уотсън, не знае нищо за случая, а и на мен няма да ми навреди още веднъж да чуя как са протекли събитията. Очертайте накратко само най-важното.

Станли Хопкинс извади от джоба си едно листче.

— Тук съм записал няколко дати от живота на убития капитан Питър Кери. Роден е през 1845-а, значи е умрял на петдесет години. Бил изкусен ловец на тюлени и китове. През 1883 година командвал кораб за лов на тюлени „Нарвал“ от Дънди. Тогава една след друга направил няколко успешни експедиции и на следващата година се пенсионирал. След това попътувал няколко години и накрая купил малкото имение Удманс Лий, недалеч от улица „Форест“ в Съсекс. Там прекарал шест години до смъртта си преди една седмица. Имало някои необичайни неща около него. Обикновено изглеждал като строг пуритан — мълчалив, мрачен човек. Домакинството му се състояло от жена му, двайсетгодишната му дъщеря и две прислужнички. Те не се задържали, понеже работата в Удманс Лий никак не била приятна, а понякога ставала просто нетърпима. Капитанът често се напивал и когато го прихванело, се превръщал в същински дявол. Известно било, че посред нощ пъдел жена си и дъщеря си от къщата, гонел ги из парка и ги пердашел, така че писъците им отеквали в цялото село. Дори на съд го били изправили, защото се нахвърлил да бие стария свещеник, който го убеждавал да промени поведението си. С две думи, господин Холмс, опасен човек е бил Питър Кери, а доколкото разбрах, не е бил

по-различен и когато е командвал кораб. Викали му Черния Питър, и не само заради мургавата кожа и черната буйна брада, но и заради изблиците, които превръщали в ад живота на хората наоколо. Излишно е да уточнявам, че съседите никак не са го обичали и са странели от него; не чух една добра дума за него след ужасната му смърт. Вие, господин Холмс, сигурно сте прочели за бараката му в отчета от следствието, но вероятно приятелят ви не е чувал за нея. На неколкостотин метра от къщата той сам бил построил дъсчена барака, в която спял нощем; викал ѝ „каютата“. Къщичката е малка, само с една стая пет на три метра. Държал ключа в джоба си, сам си оправял леглото, сам си чистел и не позволявал на никого да прекрачи прага ѝ. От двете страни имало прозорчета с пуснати завеси, които никога не отварял. Едното гледало към пътя и когато нощем вътре светело, хората го сочели и се чудели какво ли прави вътре Черния Питър. Именно на това прозорче, господин Холмс, дължим една от малкото улики, които събрахме при разследването. Спомнете си, че един каменоделец на име Слейтър, идвайки от Форест роуд към един часа през нощта — два дни преди убийството, — докато минавал край парка, спрял и погледнал към светлото квадратче сред дърветата. Той се кълне, че върху завесата ясно се очертавала сянката на мъж, застанал в профил, и това не бил Питър Кери. Сянката била на мъж с брада, но къса и щръкнала, различна от брадата на капитана. Така твърди той, но преди това два часа е бил в кръчмата, а и къщичката е на известно разстояние от пътя. Освен това става дума за понеделник, а престъплението е извършено в сряда. Във вторник Питър Кери бил в едно от най-мрачните си настроения, зачервен от алкохола и свиреп като звяр. Фучал из къщата, а жените се разбягвали, щом го чуели да се задава. Късно вечерта се прибрал в бараката си. Към два през нощта дъщеря му, която спяла на отворен прозорец, чула ужасен крясък, но не му обърнала внимание, понеже не било необичайно да вика и да крещи, когато се напиел. Към седем часа сутринта едната прислужничка забелязала, че вратата на бараката е отворена, но ужасът на всички от този човек бил толкова голям, че едва към обед се осмелили да отидат и да видят какво е станало с него. Когато надникнали през отворената врата, пред тях се открила толкова страшна гледка, че се втурнали към селото, пребледнели от ужас. Един час след това аз бях вече на местопрестъплението и поех

разследването. Както знаете, господин Холмс, не се плаша лесно, но кълна ви се, че потреперих, когато надникнах в онази стаичка. Мухите бръмчаха в хор, а подът и стените бяха като в кланица. Стаята наистина бе като каюта на кораб. В единия край имаше койка, моряшки сандък, разни карти и схеми и картина на „Нарвал“, на полицата бяха наредени корабни дневници — съвсем като в капитанска каюта. И сред всичко това изпъкваша лицето му, сгърчено като на грешник, подложен на адски мъчения, и отметната в агония глава с щръкнала нагоре буйна прошарена брада. Мощният му гръден кош бе пронизан от стоманен харпун, забит в дървената стена зад него. Напомняше бръмбар, прикован в хербарий. Беше мъртъв, разбра се, като смъртта явно е настъпила в мига, когато е надал последния си ужасен вик. Познавам вашите методи, сър, и ги приложих. Забраних да се мести каквото и да било и внимателно разгледах земята отвън, както и пода на стаята. Нямаме никакви следи.

— Тоест вие не сте видели никакви следи?

— Уверявам ви, сър, нямаше.

— Мили Хопкинс, разследвал съм безброй престъпления, но досега не съм срещал убиец с криле. Докато се придвижва на два крака, престъпникът ще оставя някакви отпечатащи и следи, все нещо, макар и дребно, няма да остане на същото място, и изследователят ще го забележи. Невъзможно е в тази оплискана в кръв стая да не е имало някаква следа, която да ни помогне. Но от доклада разбирам, че все пак не сте успели да пропуснете няколко предмета.

Младият инспектор трепна при ироничната забележка на приятеля ми.

— Проявих глупост, като не ви повиках още тогава. Но вече е късно за съжаления. Да, в стаята имаше няколко предмета, които събуждаха особено интерес. На първо място, харпунът, с който е извършено престъплението. Бил е свален от поставката на стената. Останалите два бяха там, но мястото на третия беше празно. На поставката беше гравирано: „Нарвал, Дънди“. Това показваше, че престъплението е извършено в пристъп на ярост и убиецът е грабнал първото оръжие, което му е попаднало пред очите. Фактът, че трагедията се е разиграла в два часа през нощта, а Питър Кери е бел облечен подсказваше, че е имал среща с убиеца, което се потвърждаваше и от бутилката ром и двете използвани чаши на масата.

— Да — съгласи се Холмс, — мисля, че и двете ви заключения са допустими. Имаше ли в стаята друг алкохол освен ром?

— Да, на сандъка имаше стойка с бренди и уиски. Но това не беше важно за нас, тъй като гарафите бяха пълни догоре.

— И въпреки това присъствието им не е без значение — отбеляза Холмс. — Но нека чуем кои са останалите предмети, които според вас имат връзка със случая.

— Кесията за тютюн на масата.

— В коя част на масата?

— По средата. Беше от необработена тюленова кожа, с кожена връв. Надписана е с инициалите „П. К.“. Вътре имаше половин унция силен тютюн.

— Отлично. Нещо друго?

Станли Хопкинс извади от джоба си зацапан бележник. Корицата му бе олющена и овехтяла, страниците — пожълтели. На първата пишеше: „Дж. Х. Н.“ и „1883“. Холмс сложи бележника на масата и го разгледа с обичайната си съсредоточеност, докато ние с Хопкинс надничавме през рамото му. На втората страница се четяха буквите „К. А. Ж.“, а под тях — няколко колони цифри. Имаше още няколко заглавия — Аржентина, Коста Рика и Сан Пауло, и след всяко от тях знаци и цифри.

— Какво е заключението ви? — попита Холмс.

— Изглежда, са списъци на ценни книжа. Реших, че „Дж. Х. Н.“ са инициалите на някой брокер, а може би „К. А. Ж.“ е неговият клиент.

— Защо не опитате с „Канадска атлантическа железница“? — предложи Холмс.

Станли Хопкинс изруга през зъби и се тупна с юмрук по крака.

— Какъв глупак съм! — възкликна. — Разбира се, точно така. Значи „Дж. Х. Н.“ са единствените инициали, които трябва да разгадаем. Вече прегледах старите списъци на борсата, но не открих вътрешен или външен брокер с тези инициали. И все пак смятам, че това е най-важната следа, с която разполагам. Ще признаете, господин Холмс, че е много вероятно тези инициали да са на втория човек в стаята, с други думи — на убиеца. Освен това твърдя, че щом в случая се появява документ, който засяга голямо количество ценни книжа, поне на първо време той ни подсказва мотива на престъплението.

Изражението на Шерлок Холмс показваше, че той е поразен от това разкритие.

— Трябва да призная, че сте прав и в двете си предположения — каза той. — Честно казано, този бележник, който не излезе на бял свят по време на разследването, променя всичките ми представи. В хипотезата, която си бях изградил, няма място за него. Опитайте ли се да проследите някои от споменатите ценни книжа?

— В момента са отправени запитвания към различни борси, но се опасявам, че пълният списък на акционерите в тези южноамерикански концерни може да се намери само в Южна Америка и че проследяването им ще отнеме няколко седмици.

Холмс разглеждаше с лупата си корицата на бележника.

— Няма съмнение, потъмняла е.

— Да, сър, петното е от кръв. Казах ви, че взех бележника от пода.

— Петното отгоре ли беше или отдолу?

— Откъм дюшемето.

— Което, естествено, доказва, че бележникът е бил изпуснат след извършването на престъплението.

— Точно така, господин Холмс. Оцених този факт и заключих, че убиецът го е изпуснал, когато е хукнал навън. Беше недалеч от вратата.

— Предполагам, че сред вещите на убийтия не са намерени акции?

— Нито една.

— Имате ли някакви основания да подозирате кражба?

— Не, сър. Нищо не е докосвано.

— Скъпи приятелю, този случай обещава да се окаже доста интересен. Значи е имало нож, така ли?

— Сгъваем нож, неотворен. Беше в краката на убийтия. Госпожа Кери потвърди, че е на съпруга ѝ.

За малко Холмс потъна в размисъл.

— Е — рече накрая, — май ще се наложи да огледам на място.

— Благодаря ви, сър. За мен ще е истинско щастие.

Холмс шеговито се закани с показалец.

— Преди седмица задачата щеше да е по-лесна — каза той. — Но и сега посещението ми може да не се окаже напълно безрезултатно. Уотсън, много ще се радвам да ме придружиш, ако имаш свободно

време. Хопкинс, можете да повикате файтон, след петнайсет минути съм готов да потегля за „Форест“.

Слязохме на малка гара и известно време пътувахме сред дърветата, останали от просторните гори, които навремето са задържали саксонските нашественици — непроходимия гъсталак, бранил в продължение на шейсет години Британия. Големи части от горите бяха изсечени, тъй като областта е била първото средище на обработка на желязо в страната и дърветата са се използвали за топене на рудата. Сега занаятът се бе изместил към по-богатите находища на север и единствено опустошените дъбрави и огромните белези в земята напомняха за предишното оживление. В една просека на горист хълм видяхме дълга и ниска каменна къща, а недалеч от нея се виеше пътят. По-близо до него, обградена от трите страни с гъсталак, бе къщичката, обърната с вратата и с един прозорец към нас. Това бе местопрестъплението.

Станли Хопкинс ни отведе първо до къщата, където ни представи на съсухрена сивокоса жена, вдовицата на убития, чието измъчено и прорязано от дълбоки бръчки лице и зачервените ѝ очи със затаен в тях ужас говореха за дългогодишното страдание и тормоза, на които е била подложена. До нея беше дъщеря ѝ, бледо русокосо момиче, което с предизвикателно блеснали очи ни каза, че се радва за смъртта на баща си и благославя затрилата го ръка. В дома на Черния Питър Кери продължаваше да цари ужас и когато излязохме на слънце, въздъгнахме с облекчение и тръгнахме по пътеката, отъпкана през тревата от жертвата.

Бараката беше съвсем проста постройка, дървена, с дъсчен покрив, с един прозорец до вратата и един отзад. Станли Хопкинс извади ключа от джоба си и посегна към ключалката, но в следващия миг застина, а на лицето му се изписаха тревога и изненада.

— Някой се е опитал да разбие вратата — каза той.

Нямаше съмнение в това. По дървото имаше следи от остър инструмент, бели под боята, сякаш току-що направени. Холмс оглеждаше прозореца.

— Опитвал се е да влезе и от тук. Не е успял. Май е бил много беден крадец.

— Много странно — каза инспекторът. — Ей Богу, тези белези ги нямаше снощи.

— Може пък някой от селото да е проявил любопитство — предположих.

— Малко е вероятно. Малцина биха се осмелили дори да стъпят наоколо, камо ли да се опитат да разбият вратата на бараката. Вие какво мислите за това, господин Холмс?

— Мисля, че съдбата е много благосклонна към нас.

— Искате да кажете, че човекът ще се появи пак?

— Много е вероятно. Не е очаквал, че вратата ще бъде заключена. Опитал се е да отвори с джобно ножче. Не е успял. Какво би направил?

— Би се върнал следващата нощ с по-подходящ инструмент.

— И аз така мисля. Ако не го причакаме, пропускът ще е само наш. Да разгледаме сега бараката отвътре.

Следите от трагедията вече ги нямаше, но мебелите в стаичката все още бяха на местата си от нощта на престъплението. В продължение на два часа Холмс най-съсредоточено разглеждаше всички предмети, но по изражението му личеше, че не намира онова, което търси. Само веднъж прекъсна старателното си дирене.

— Вземали ли сте нещо от тази полица, Хопкинс?

— Не, нищо не е местено.

— Но тук липсва някакъв предмет. В този ъгъл на полицата слоят прах е по-тънък. Може би е имало легнала книга. Или кутия. Е, повече нищо не мога да сторя. Хайде да се поразходим из красивите дъбрави, Уотсън, и да посветим няколко часа на птиците и цветята. Хопкинс, по-късно пак ще се видим тук, за да разберем дали ще успеем да се запознаем по-отблизо със снощния посетител.

Минаваше единайсет часа, когато направихме малката си засада. Хопкинс искаше да оставим вратата отключена, но Холмс бе на мнение, че това би събудило подозрения у непознатия. Ключалката беше съвсем проста и за отварянето ѝ бе достатъчен по-здрав нож. Освен това Холмс предложи да изчакаме не в бараката, а отвън, скрити в храстите до задния прозорец. Така щяхме да можем да наблюдаваме нашия човек, ако запали свещ, и да видим каква е целта на тайното му среднощно посещение.

Седяхме дълго и отегчително и все пак изпитвахме нещо от тръпката на ловеца, залегнал до вира, за да чака ожаднелия звяр. Какво ли свирепо чудовище можеше да се нахвърли отгоре ни в мрака? Дали свиреп тигър, който може да бъде победен само след тежка битка с острите зъби и нокти, или спотайващ се чакал, опасен само за слабия и невъоръжения?

Седяхме свити в храстите, без да продумваме, и чакахме неизвестния посетител. Отначало бдението ни се разнообразяваше от стъпките на неколцина окъснели селяни или от гласове, стигащи до нас от селото. Но едно след друго всичко затихна и наоколо се възцари гробна тишина, с изключение на камбанените удари от далечна църква, които ни съобщаваха колко е часът, и тихия шепот на дъждеца в листака над нас.

Малко след като удари два и половина, в най-тъмната част от нощта, се стреснахме от приглушен, но все пак достатъчно остър звук откъм портата. Някой идваше по пътеката. Пак настъпи продължителна тишина и почти бях решил, че тревогата е фалшива, когато от другата страна на бараката се чуха прокрадващи се стъпки и миг след това — стържене и звън на метал. Някой се опитваше да отвори ключалката! Този път прояви по-голямо умение или беше взел по-подходящ инструмент, защото по едно време се чу изщракване и пантите изскърцаха. После някой драсна кибритена клечка и след миг равномерната светлина от запалена свещ изпълни вътрешността на бараката. Прозрачната завеса не скриваше нищо от вторачените ни погледи.

Среднощният посетител беше млад човек, хилав и слаб с черни мустаци, подчертаващи бледнината на лицето му. Изглеждаше малко над двайсет години. Не бях виждал толкова уплашен човек — зъбите му тракаха, ръцете и краката му трепереха. Беше облечен като джентълмен, със спортно сако и панталон, на главата си имаше каскет. Озърташе се боязливо. Остави свещта на масата и се скри от очите ни в един от ъглите. Върна се с голям корабен дневник, който бе взел от полицата. Опря се на масата и припряно запрелиства тома, докато стигна до мястото, което явно търсеше. После ядно го захлопна, постави го обратно в ъгъла и угаси свещта. Тъкмо се обръщаше, за да се отдалечи от бараката, когато ръката на Хопкинс го пипна за яката му и чух ужасеното му възклицание, щом разбра, че е заловен. Запалихме

свещта отново и видяхме окаения си пленник, треперещ и сгърчен в ръцете на инспектора. Вътре се отпусна на сандъка и ни огледа безпомощно един след друг.

— Е, млади човече — каза Станли Хопкинс. — Кой сте вие и какво търсите тук?

Мъжът събра сили, за да ни погледне по-уверено.

— Вие сигурно сте детективи? — каза той. — Мислите, че имам нещо общо със смъртта на капитан Питър Кери. Уверявам ви, невинен съм.

— Ще проверим това — каза Хопкинс. — Най-напред как се казвате?

— Джон Хопли Нелжън.

Видях как Холмс и Хопкинс бързо се спогледаха.

— Какво правите тук?

— Мога ли да разчитам на дискретността ви?

— Категорично не.

— Защо тогава да ви казвам?

— Ако не отговорите, процесът срещу вас може да свърши зле.

Младежът потрепери.

— Добре, ще ви кажа, защо не! Макар че никак не бих искал отново да вадя на бял свят този отдавнашен скандал. Чували ли сте за Доусън и Нелигън?

По изражението на Хопкинс се четеше, че не е, но Холмс изглеждаше заинтригуван.

— Имате предвид bankerите от Югозападна Англия — каза той. — Те фалираха, понеже дължаха един милион, разориха половината селски семейства в Корнуол, а Нелигън изчезна.

— Точно така. Той е мой баща.

Най-сетне научавахме нещо и все пак не беше ясно каква бе връзката между избягалия banker и капитан Питър Кери, прикован на стената с един от собствените му харпуни. Изслушахме с най-голямо внимание разказа на младежа.

— Всъщност случаят засягаше баща ми, Доусън се беше пенсионирал. Аз бях тогава на десет години, достатъчно голям, за да усетя срама и ужаса. Оттогава непрекъснато край мен се говори, че баща ми е откраднал всички ценни книжа и е избягал. Това не е вярно. Той смяташе, че ако има достатъчно време да ги продаде, всичко ще се

оправи и кредиторите ще си получат парите до последния шилинг. Отплава с малката си яхта за Норвегия точно преди да подпишат заповедта за арестуването му. Помня последната вечер, когато се сбогува с майка ми. Остави ни списък на ценните книжа, които взема, и се закле, че ще се върне с гордо вдигната глава и че никой от доверилите му се няма да пострада. Повече нищо не се чу за него. Изчезна безследно с яхтата. С майка ми знаехме, че той, яхтата и акциите, които беше взел, са на дъното на морето. Но един наш верен приятел, търговец, откри преди известно време, че някои от ценните книжа, които баща ми бе взел, са се появили отново на лондонската борса. Представяте ли си изумлението ни? В продължение на месеци се опитвах да ги проследя и накрая след много перипетии и трудности разбрах, че първоначалният продавач е капитан Питър Кери, собственикът на тази къщичка. Естествено, поинтересувах се що за човек е. Разбрах, че е командвал китоловен кораб, който трябвало да се върне от северните морета точно по времето, когато баща ми бе отплавал за Норвегия. Нея есен времето било бурно, почти непрекъснато духали ураганни ветрове. Нищо чудно яхтата на баща ми да е била отнесена на север и да е срещнала кораба на капитан Питър Кери. Какво бе станало с баща ми? Така или иначе, ако успеех да разбера от капитан Питър Кери как тези ценни книжа са стигнали до борсата, щеше да се докаже, че баща ми не ги е продал и че когато ги е взел, не е имал намерение да се облагодетелства. Дойдох в Съсекс, за да поговоря с капитана, но същата нощ той беше убит. Прочетох в доклада от разследването описанието на бараката му, в което се казваше, че е пазел тук старите корабни дневници. Помислих си, че ако успея да разбера какво се е случило през август 1883 година на борда на „Нервал“, може би ще реша загадката около смъртта на баща ми. Снощи направих опит да стигна до тези дневници, но не можах да отворя вратата. Тази нощ успях, но само за да установя, че страниците за онзи месец са откъснати. Е, и се озовах в ръцете ви.

— Това ли е всичко? — попита Хопкинс.

— Да — очите на младежа шареха неспокойно.

— И нямате какво повече да ни кажете?

Той сякаш се колебаеше.

— Не.

— Значи миналата нощ за пръв път идвахте тук?

— Да.

— Тогава как ще обясните *това*? — извика Хопкинс, като протегна уличаващия бележник с инициалите на пленника ни на първата страница и кървавите петна върху корицата.

Клетият младеж направо рухна. Зарови лицето си в длани и целият се разтресе.

— Откъде го взехте? — простена той. — Мислех, че съм го изгубил в хотела.

— Достатъчно! — неумолимо отсече Хопкинс. — Всякакви по-нататъшни изявления могат да бъдат използвани в съда срещу вас. Сега ще дойдете с мен в полицейското управление. Е, господин Холмс, много съм ви задължен на вас и вашия приятел, че дойдохте чак дотук, за да ми помогнете. Е, и без вас щях да доведа случая до успешен завършек, но въпреки това ви благодаря. Запазил съм ви стаи в хотел „Брамбълтай“, така че можем заедно да идем до селото.

— Ти какво ще кажеш, Уотсън? — попита Холмс, докато пътувахме за Лондон следващата сутрин.

— Чувствам, че не си доволен.

— Напротив, скъпи ми Уотсън, съвсем доволен съм. Но това не пречи да не одобрявам методите на Станли Хопкинс. Той ме разочарова. Очаквах повече от него. Човек винаги трябва да търси и някаква друга възможност и да я проверява. Това е първото правило в едно криминално разследване.

— В този случай каква е тази възможност?

— Посока на разследване, която следвам самият аз. Може да не отведе доникъде. Не знам още. Но ще я проследя докрай.

На улица „Бейкър“ няколко писма очакваха Холмс. Той скъса плика на едно от тях, разгърна го и захихика победоносно.

— Отлично, Уотсън! Напредваме по избрания път. Имаш ли телеграфни бланки? Би ли написал няколко съобщения от мое име? „Съмнър, корабен агент «Ратклиф хайуей». Пратете трима, да пристигнат утре сутрин десет. Базил.“ Така ме знаят по ония места. Другата е: „Инспектор Станли Хопкинс. Улица «Лорд» 46, Брикстън. Елате закуска утре девет и половина. Важно. Телеграфирайте, ако не можете. Шерлок Холмс.“ Този дяволски случай, Уотсън, ме преследва вече десет дни. Смятам скоро да се отърва от него. Вярвам, че утре ще го приключа завинаги.

Инспектор Станли Хопкинс се яви точно в посочения час и заедно седнахме пред превъзходната закуска, приготвена от госпожа Хъдсън. Младият детектив беше окрилен от успеха си.

— Наистина ли мислите, че заключението ви е абсолютно вярно?
— попита Холмс.

— Не мога да си представя по-ясен случай.

— На мен не ми се струва убедително.

— Учудвате ме, господин Холмс. Какво повече може да се иска?

— Всичко ли обяснява хипотезата ви?

— Без съмнение. Установих, че младият Нелигън е пристигнал в хотел „Брамбълтай“ в същия ден, когато е било извършено престъплението. Казал, че ще играе голф. Стаята му била на партера и можел да излиза, когато си поиска. Същата нощ е отишъл до Удманс Лий, срещнал се е с Питър Кери в бараката, скарал се е с него и го е убил с харпуна. После, ужасен от извършеното, е побягнал, като е изпуснал бележника, който е бил взел, за да разпита Питър Кери за различните акции. Вероятно сте забелязали, че пред някои от тях е поставен знак, но пред повечето няма. Отбелязаните са били засечени на Лондонската борса, докато останалите вероятно още са били у Кери, а Нелигън по собствените му думи е горял от нетърпение да си ги върне, за да се заплати с кредиторите на баща си. След бягството известно време не е посмял да се върне в бараката. Накрая все пак е трябвало да го направи, за да получи важните сведения. Не смятате ли, че всичко е просто и очевидно?

Холмс се усмихна и поклати глава.

— Струва ми се, че теорията ви има само един недостатък, Хопкинс, и той е, че е невярна. Опитвали ли сте да прободете тяло с харпун? Не сте? Не бива, драги, да пропускате такива подробности. Приятелят ми Уотсън може да потвърди, че посветих цяла сутрин на това занимание. Не е никак лесно и изисква много яка и опитна ръка. Ударът е бил нанесен с такава сила, че върхът се е забил дълбоко в стената. Как си представяте този анемичен младеж да нанесе толкова свиреп удар? Той ли е човекът, който е пил ром с Черния Питър посред нощ? Неговия профил ли са видели през прозореца два дни преди това? Не, Хопкинс, не, съвсем друг човек трябва да търсим, много по-страшен.

Докато Холмс говореше, лицето на детектива все повече се издължаваше. Всичките му надежди и амбиции рухваха. Но все пак не искаше да се предаде без бой.

— Не можете да отречете, че Нелигън е бил там онази нощ, господин Холмс. Доказва го бележникът. И въпреки вашите възражения доказателствата, с които разполагам, са достатъчни за съдебните заседатели. Освен това, господин Холмс, така или иначе, аз държа в ръцете си *моя* убиец. А къде е вашият?

— Смея да предположа, че е на стълбите — каза спокойно Холмс. — Мисля, Уотсън, че добре ще сториш, ако придърпаш револвера си така, че да ти е подръка — той стана и остави на масата изписан лист. — Готови сме вече.

Отвън се разнесе глъчка и госпожа Хъдсън отвори вратата, за да съобщи, че трима мъже са дошли при капитан Базил.

— Поканете ги да влязат един по един — каза Холмс.

Първият беше дребно валчесто човече с румени бузи и пухкави бели бакенбарди. Холмс беше извадил от джоба си едно писмо.

— Как е името ви? — попита той.

— Джеймс Ланкастър.

— Съжалявам, Ланкастър, но екипажът вече е попълнен. Ето ви половин суверен за безпокойството. Влезте в онази стая и изчакайте няколко минути.

Вторият беше висок и суховат, с права коса и хлътнали бузи. Казваше се Хю Патинс. Той също беше отпратен, като получи половин суверен и нареждането да изчака.

Третият кандидат изглеждаше страховито. Свирепа булдогоподобна физиономия, обрамчена от буйна коса и брада, черни очи, проблясващи под гъстите надвиснали вежди. Той поздрави и застана в моряшка стойка, като въртеше в ръце фуражката си.

— Името ви? — попита Холмс.

— Патрик Кеърнс.

— Китоловец?

— Да, сър. Трийсет и пет години съм бил в морето.

— Предполагам, че сте от Дънди.

— Да, сър.

— И сте готов да тръгнете на плаване с изследователски кораб?

— Да, сър.

— За каква надница?

— Осем лири месечно.

— Можете ли да отплавате веднага?

— Начаса, щом си стегна багажа.

— Носите ли си документите?

— Да, сър — и той извади от джоба си свитък измачкани и омазнени листа. Холмс им хвърли един поглед и му ги върна.

— Точно вие сте ми нужен. Договорът е на онази масичка. Ако го подпишете, ще смятаме въпроса за уреден.

Морякът прекоси стаята с люлееща се походка и взе писалката.

— Тук ли да подпиша? — попита, наведен над масата.

Холмс се наведе през рамото му и протегна длани надолу.

— Това ще свърши работа — каза той.

Чух метално изщракване и рев като на разярен бик. В следващия миг Холмс и морякът се търкаляха вкопчени на пода. Мъжът беше толкова як, че и с белезниците, които Холмс така ловко заключи около китките му, бързо щеше да надвие приятеля ми, ако ние с Хопкинс не се бяхме притекли на помощ. Едва когато опрях до слепоочието му студеното дуло на револвера, той разбра, че съпротивата е безполезна. Завързахме глезените му с въже и се изправихме, задъхани от борбата.

— Трябва да ви се извиня, Хопкинс — каза Холмс, — опасявам се, че бърканите яйца изстинаха. Но съгласете се, че ще привършите закуската с много по-голям апетит при мисълта, че сте довели случая до победен завършек.

Станли Хопкинс беше онемял от изумление.

— Не знам какво да кажа, господин Холмс — избъбри накрая изчервен. — Май от самото начало съм бил пълен глупак. Сега разбирам и не бива никога да го забравям, че съм един чирак, а вие сте майстор. Но макар да виждам какво сторихте, все още не разбирам как успяхте, и не ми е ясно какво означава всичко това.

— Хайде, хайде — каза Холмс добродушно. — Всички се учим от грешките си, а вашият урок от този случай е, че не бива никога да си затваряте очите за друга възможност. Младият Нелигън така бе заел съзнанието ви, че дори не допуснахте мисълта за Патрик Кеърнс, истинския убиец на Питър Кери.

Дрезгавият глас на моряка заглуши разговора ни.

— Не се оплаквам, сър — каза той, — че ме малтретирате по този начин, но настоявам да наричате нещата с истинските им имена. Казвате, че съм убил Питър Кери, а аз го наказах. Не е същото. Може да не вярвате на думите ми. Може би мислите, че дрънкам измислици.

— Ни най-малко — каза Холмс. — Да чуем какво имате да кажете.

— Ще го чуете и, кълна се в Бога, всичко е истина до последната думичка. Знаех що за птица е Черния Питър, и когато извади ножа, преди да успее да го отвори, го намушках с харпуна, понеже знаех, че въпросът е той или аз. Така умря той. Можете да ме наричате убиец. Но по-добре да умра с примка на шията, отколкото с ножа на Черния Питър, забит в сърцето ми.

— Как се озовахте там? — попита Холмс.

— Ще ви разкажа всичко от самото начало. Само ми позволете да поседна, за да говоря по-лесно. Стана през август 1883 година. Питър Кери беше капитан на „Нарвал“, а аз — китоловец. Прибирахме се у дома след плаване сред ледените блокове, имаше силен насрещен вятър, а бурята от юг продължаваше цяла седмица, когато се натъкнахме на малка лодка, отнесена на север. В нея имаше само един човек, при това не беше моряк. Екипажът бил решил, че потъва, и отпратил към норвежкия бряг със спасителната лодка. Вероятно всички се бяха удавили. И така, взехме го на борда и той дълго разговаря с капитана в каютата му. Целият му багаж беше една метална кутия. Доколкото знам, името му така и не се разбра и втората нощ той изчезна, сякаш изобщо не го беше имало. Казаха ни, че или се е хвърлил в морето, или е бил пометен от урагания вятър. Само един човек знаеше какво стана с него — аз. С очите си видях как капитанът го хвана за глезените и го хвърли в тъмното два дни преди да се появят светлините на Шетландските острови. Не казах на никого и зачаках да видя какво ще излезе. Когато се върнахме в Шотландия, никой не попита за нищо. Някакъв непознат загинал при нещастен случай, на никой не му беше до разследване. Скоро след това Питър Кери заряза морето и успях да го открия едва сега, след толкова години. Предполагах, че бе извършил престъплението заради съдържанието на металната кутия и че сега ще може да ми плати, за да си държа устата затворена. Открих къде е, с помощта на един моряк, който го бил срещнал в Лондон, и пристигнах в селцето, за да го притисна. Първата

вечер се държа разумно и обеща достатъчно пари, за да слеза от корабите и да си живее спокойно докрай. Остана да уредим всичко последващата нощ. Когато дойдох, го заварих мъртвопиян и разярен. Седнахме, пийнахме и се разприказвахме за доброто старо време, но с всяка следваща чаша лицето му все по-малко ми харесваше. Зърнах харпуна на стената и си рекох, че току-виж ми се наложило да го използвам. Най-сетне той се хвърли върху мен, бълвайки слюнки и ругатни, по очите му разбрах, че се кани да ме убие, в ръката му се появи сгъваем нож. Но така и не успя да го отвори, защото го намушках с харпуна. Мили Боже! Как изкрещя само! Не мога да спя, лицето му е пред очите ми! Известно време не можех да мръдна, кръвта му шуртеше; но всичко остана мирно и тихо и аз се окопитих. Огледах се и видях металната кутия на полицата. Принадлежеше колкото на Питър Кери, толкова и на мен, взех я и излязох. Но като последен глупак си забравих на масата кесията с тютюна. А сега стигам до най-чудното. Едва бях излязъл от бараката, когато чух, че някой се задава. Мушнах се в храстите. Някакъв мъж се промъкна, влезе в бараката, извика, все едно видя призрак, и побягна през глава. Кой беше и какво искаше — не знам. А аз вървах петнайсет километра, взех влака в Гънбридж Уелс и пристигнах в Лондон, без никой да ме надуши. Когато отворих кутията, видях, че вътре има не пари, а някакви книжа, които няма да посмея да продам. Вече не можех да изнудвам Питър Кери и заседнах в Лондон без пукнат шилинг. Нищо не ми оставаше освен занаята. Прочетох обявата, че за добри пари се търсят китоловци, отидох при корабните агенти и те ме пратиха тук. Това знам и пак ще кажа, че законът трябва да ми е благодарен, задето отмъстих на Питър Кери, и парите за въжето могат да бъдат спестени.

— Пределно ясно изявление — отбеляза Холмс, като стана и запали лулата си. — Смятам, Хопкинс, че трябва незабавно да закарате пленника си на сигурно място. Тази стая не е много подходяща за килия, а и господин Патрик Кеърнс заема твърде много място.

— Господин Холмс — каза Хопкинс, — не зная как да изразя признателността си. Но продължавам да не разбирам как постигнахте това.

— Просто имах късмета да проследя правилната нишка от самото начало. Ако знаех за този бележник, може би и моето внимание щеше да бъде отклонено от него като вашето. Но всичко, което чух,

сочеше в една-единствена посока. Необикновената сила, уелото боравене с харпуна, ромът, кесията от тюленова кожа със силен тютюн — всичко насочваше подозренията към моряк, и то китоловец. Бях убеден, че инициалите „П. К.“ на кесията са съвпадение, тъй като той рядко е пушел, а и в бараката не се бе намерила лула. Помните, че попитах дали е имало уиски и бренди. Кой, ако не моряк, би предпочел ром, ако има на разположение и тези напитки? Да, сигурен бях, че е моряк.

— И как го открихте?

— Драги мой, задачата се оказа много проста. Ако беше моряк, нямаше съмнение, че е бил с Питър Кери на „Нарвал“. Доколкото успях да разбера, той е служил само на този кораб. Проверих имената на всички членове на екипажа на „Нарвал“ през 1883 година. Когато видях сред китоловците името на Патрик Кеърнс, търсенето ми се увенча с успех. Предположих, че вероятно е в Лондон и гори от желание да напусне възможно най-скоро страната. Затова прекарах няколко дни в Ийстенд под предлог, че подготвям арктическа експедиция, и обявих изгодни условия за китоловци, които ще плават под командването на капитан Базил. Ето го резултата!

— Великолепно! — възкликна Хопкинс. — Великолепно!

— Трябва да освободите Нелигън колкото може по-скоро — посъветва го Холмс. — Признавам, че според мен му дължите извинение. Металната кутия трябва да му бъде върната, но, разбира се, акциите, продадени от Питър Кери, са изгубени завинаги. Ето го файтона, Хопкинс, можете да отведете пленника си. Ако искате да присъствам на процеса, пишете ми. С доктор Уотсън ще бъдем в Норвегия, скоро ще ви изпратя точния адрес.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.